

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	4Cdo/236/2019
Identifikačné číslo spisu:	7507213672
Dátum vydania rozhodnutia:	29.07.2020
Meno a priezvisko:	JUDr. Milan Ľalík
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2020:7507213672.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne D. U., bývajúcej v T.T. Y., Č. XXX/XX, zastúpenej JUDr. Milanom Slobodníkom, advokátom v Košiciach, Štúrova 20, proti žalovaným 1/ M. I., bývajúcemu v Y., U. XXX/X, zastúpenému JUDr. Ladislavom Šebökom, advokátom v Košiciach, Michalovská 43, a 2/ N. C. - N. S., s miestom podnikania v B. XXX, zastúpenému advokátskou kanceláriou JUDr. Mario Buksa, právne služby, s. r. o., so sídlom v Martine, Červenej armády 1, IČO: 36 862 819, o náhradu nemajetkovej ujmy, vedenom na Okresnom súde Košice-okolie pod sp. zn. 8 C 278/2007, o dovolaní žalovaného 2/ proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach z 28. februára 2018, sp. zn. 1 Co 69/2017, takto

rozhodol:

Rozsudok krajského súdu v časti, ktorou bola žalovanému 2/ uložená povinnosť zaplatiť žalobkyni 3 000,- eur, v časti, ktorou bol v prevyšujúcej zamietavej časti rozsudok okresného súdu potvrdený a vo výroku o náhrade trov konania z r u š u j e a v tomto rozsahu vec vracia krajskému súdu na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

I. Priebeh konania pred okresným a krajským súdom

1. Okresný súd Košice-okolie v poradí druhým rozsudkom z 27. novembra 2015, č. k. 8 C 278/2007-389, zaviazal žalovaného 1/ zaplatiť žalobkyni z titulu náhrady nemajetkovej ujmy sumu 5 000,- eur do troch dní; v prevyšujúcej časti žalobu voči žalovanému 2/ zamietol.

2.1. Krajský súd v Košiciach na odvolanie žalobkyne a žalovaného 1/ rozsudkom z 28. februára 2018, sp. zn. 1 Co 69/2017, odvolanie žalovaného 1/ odmietol, žalovaného 2/ zaviazal zaplatiť žalobkyni sumu 3 000,- eur, v prevyšujúcej zamietajúcej časti rozsudok okresného súdu potvrdil a žalobkyni priznal plnú náhradu trov konania.

2.2. Vo vzťahu k žalovanému 2/ krajský súd prihliadol na skutočnosť, že tento ako prevádzkovateľ internetového portálu, na ktorom je zverejňovaná komunikácia osôb ohľadne intímnej sféry života, teda aj sexu, čiže všeobecne vnímanej citlivej oblasti, nezabezpečil prevádzku tohto portálu tak, aby ho nebolo možno zneužiť spôsobom, ako to vykonal žalovaný 1/, napriek tomu, že takéto technické možnosti boli. Aj keď v jeho prípade sa nejedná o úmyselné konanie, je možné konštatovať u neho hrubú nedbanlivosť.

Tejto zodpovednosti ho nemôže zbavovať ani uvedenie všeobecných podmienok pre vstup na túto internetovú stránku. Je nesporné, že aj táto jeho neobstarlivosť je jednou z príčin, v súvislosti s ktorými došlo k zásahu do práva na ochranu osobnosti žalobkyne. Vo vzťahu k nemu považoval odvolací súd za dôvodný a primeraný nárok na náhradu vo výške 3 000,- eur. Aj v jeho prípade je potrebné prihliadnuť na všeobecnú prevenčnú funkciu tak vo vzťahu k samotnej osobe žalovaného 2/, ale aj z hľadiska tzv. generálnej prevencie.

2.3. S poukazom na tieto dôvody odvolací súd čiastočne zmenil zamietavý výrok rozsudku súdu prvej inštancie vo vzťahu k obom žalovaným podľa ustanovenia § 388 C.s.p. a týchto zaviazal nahradiť žalobkyni primeranú náhradu nemajetkovej ujmy. V prevyšujúcej časti považuje odvolací súd zamietavé výroky vo vzťahu k obidvom žalovaným za správne, a preto v tejto časti zamietavý výrok prvoinštančného rozsudku potvrdil podľa § 387 ods. 1 C.s.p.

II. Dovolanie žalovaného a replika žalobkyne

3.1. Proti tomuto rozsudku krajského súdu podal včas dovolanie žalovaný 2/, ktorého prípustnosť a dôvodnosť vyvodzoval z ustanovenia § 420 písm. e/ a § 421 ods. 1 písm. a/ C.s.p. a navrhol rozsudok krajského súdu v časti ho zaväzujúcej zrušiť.

3.2. Tento žalovaný namietal predovšetkým zaujatosť konajúceho sudcu odvolacieho súdu, lebo dodatočne až z písomne vyhotoveného a doručeného rozsudku sa dozvedel, že jeden zo sudcov (JUDr. Ján Slobodník) by mohol byť v príbuzenskom vzťahu s advokátom žalobkyne JUDr. Milanom Slobodníkom.

3.3. Dovolací dôvod podľa § 421 ods. 1 písm. a/ C.s.p. videl v tom, že sa odvolací súd nevysporiadal s riešením právnej otázky splnenia si preventívnych opatrení zabráňujúcich zneužívanie portálu žalovaného 2/. Dovolateľ preto žiadal, aby sa touto otázkou zaoberal najvyšší súd.

4. Žalobkyňa vo vyjadrení navrhla dovolanie žalovaného 2/ odmietnuť, pretože neexistoval objektívny dôvod spochybňujúci nezaujatosť sudcu J. Slobodníka a aj námietka právneho posúdenia veci krajským súdom nie je dôvodná.

III. Hodnotenie veci najvyšším súdom

A. Právo na nezaujatého sudcu - všeobecné princípy

5. Integrovanou súčasťou práva na spravodlivý (fair) proces tak, ako je vymedzené v čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru, je garanciou toho, aby vo veci rozhodoval nezávislý a nezaujatý sudca. Nestrannosť a nezaujatosť sudcu je jedným z hlavných predpokladov spravodlivého rozhodovania a jednou z hlavných premis dôvery občanov a iných subjektov práva v právo a právny štát (čl. 1 ods. 1 ústavy).

6. Nestrannosť a nezaujatosť sudcu sa podľa judikatúry ústavného súdu a Európskeho súdu pre ľudské práva posudzuje v dvoch krokoch, a to prostredníctvom tzv. subjektívneho a objektívneho testu nestrannosti.

7. Cieľom subjektívneho testu je zistiť, aké je osobné presvedčenie alebo záujem dotyčného sudcu v danom prípade (porov. rozsudok veľkej komory Európskeho súdu pre ľudské práva z 15. decembra 2005 vo veci Kyprianou v. Cyprus, sťažnosť č. 73797/01, § 118). Ide teda o to, či sudca je či nie je vnútorne zaujatý voči strane sporu, a to bez ohľadu na dôvody tejto zaujatosti. V tomto poňatí je nestrannosť predovšetkým subjektívnou psychickou kategóriou, vyjadrujúcou vnútorný psychický vzťah sudcu k prejednávanej veci v širšom zmysle (zahŕňa vzťah alebo pomer k sporu, stranám, ich zástupcom alebo osobám zúčastneným - § 49 ods. 1 C.s.p.). V tomto teste sa uplatňuje vyvrátiťelná domnienka nestrannosti sudcu, platí teda, že sudca je považovaný za (subjektívne) nestranného, pokiaľ nie je preukázaný opak. Hoci ide o test subjektívnej nestrannosti, možno uvedenú domnienku vyvrátiť len objektívnym spôsobom; subjektívne stanovisko sudcu ani strany sporu k tomu nie je dostačujúce.

8. V rámci objektívneho testu sa skúma, či osoba sudcu poskytuje dostatočné záruky, vylučujúce akúkoľvek oprávnenú pochybnosť o jeho nestrannosti. Pri tomto teste je tak nutné zistiť, či existujú skutočnosti, ktoré by mohli vzbudiť oprávnenú pochybnosť o nestrannosti sudcu. Nie je ale potrebné sa

zaoberať ich skutočným vplyvom na osobné presvedčenie sudcu v danom prípade. Preto nestačí, že sa sudca subjektívne necíti byť zaujatý vo vzťahu k stranám sporu (ich zástupcom) či veci, ale i objektívne nazerané musia byť vylúčené oprávnené pochybnosti o jeho nezaujatosti. Inými slovami, nejde len o hodnotenie subjektívneho pocitu sudcu, či sa cíti alebo necíti byť zaujatý, ale o objektívnu úvahu, či - vzhľadom na okolnosti prípadu - možno mať za to, že by sudca mohol byť zaujatý. V tomto ohľade môže mať i zdanie istú dôležitosť, lebo v stávke je dôvera, ktorú súdy v demokratickej spoločnosti musia u verejnosti vzbudzovať (porov. Ľalík, M. - Ľalík, T.: Zákon o Ústavnom súde Slovenskej republiky. Komentár. Bratislava : Wolters Kluwer SR s. r. o., 2019, s. 164 a nasl.).

9. Názor strán sporu na nestrannosť sudcu môže byť podnetom na jej skúmanie, ale o nezaujatosti sudcu je potrebné rozhodovať na základe vyššie uvedených kritérií subjektívneho a objektívneho testu. Dbať na dodržaní nestrannosti je povinnosťou sudcov a nie strán sporu. Princíp nestranného rozhodovania, garantovaný okrem čl. 46 ods. 1 i čl. 48 ods. 1 ústavy, je zásadným princípom fungovania súdnej moci a je zákonnou, resp. ústavnou, ako i morálnou povinnosťou sudcov ctiť si tento princíp. Pri plnení tejto povinnosti musia sudcovia o nezaujatosti uvažovať nielen v subjektívnej, ale i v objektívnej rovine. Sudca sa teda nesme uspokojiť s tým, že sa subjektívne necíti byť zaujatý, ale vždy sa musí zaoberať aj otázkou, či s ohľadom na jemu známe okolnosti prípadu sú vylúčené oprávnené pochybnosti o jeho nezaujatosti.

10. Špecifické povinnosti sudcu stanovuje aj ustanovenie § 49 a nasl. C.s.p. Tento Civilný súdny poriadok poskytuje stranám sporu iba prostriedky, ktorými sa môžu práva na nezaujatého sudcu domáhať. Jedným z týchto prostriedkov je i námietka zaujatosti podaná podľa § 52 a nasl. C.s.p. Okrem námietky zaujatosti môžu strany sporu podať i odvolanie zdôvodnené tým, že rozhodoval vylúčený sudca (§ 365 ods. 1 písm. c/ C.s.p.). Na vadu spočívajúcu v tom, že rozhodoval vylúčený sudca prihliada i dovolací súd v zmysle dovolacieho dôvodu podľa ustanovenia § 420 písm. e/ C.s.p.

11. Tieto procesné prostriedky majú garantovať právo strany sporu na nestranného sudcu. Z povinnosti všeobecných súdov vždy vykonať výklad príslušných ustanovení zákona ústavno-konformným spôsobom (čl. 152 ods. 4 ústavy) vyplýva, že aj pri výklade podmienok pre uplatnenie týchto prostriedkov musia súdy postupovať tak, aby umožnili čo najširšiu realizáciu tohto práva. Dovolací dôvod podľa § 420 písm. e/ C.s.p. podľa názoru najvyššieho súdu nevyžaduje ako nevyhnutnú podmienku jeho úspešného uplatnenia vyčerpanie námietky zaujatosti podľa § 52 a nasl. C.s.p. Tento dovolací dôvod možno preto uplatniť bez ohľadu na to, či strana sporu (ne)využila námietku zaujatosti. Pri rozhodovaní o tom, či bude dovolaniu vyhovieť, je nutné posúdiť nestrannosť sudcu ako z hľadiska subjektívneho, t. j. z hľadiska osobného presvedčenia a správania sa sudcu v danej veci, tak aj z hľadiska objektívneho, t. j. či sudca dáva dostatočné záruky pre vylúčenie legitímnych pochybností o jeho nestrannosti (porov. rozsudok veľkej komory Európskeho súdu pre ľudské práva z 15. októbra 2009 vo veci Micallef v. Malta, sťažnosť č. 17056/06, § 93, či uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. III. ÚS 306/2014).

B. Aplikácia uvedených princípov na prejednávany prípad

12. Sudca JUDr. Ján Slobodník vo vyjadrení z 27. novembra 2019 priznal, že právny zástupca žalobkyne JUDr. Milan Slobodník je synom jeho bratranca, pochádzajúceho zo Spišského Podhradia, ale aj napriek tomu sa v prejednávanej veci necítil byť zaujatý, lebo k nemu nemal taký blízky vzťah, ktorý by mu bránil vo veci objektívne a nestranne rozhodnúť.

13. Hoci žalovaný mal možnosť vzniesť námietku zaujatosti voči členovi odvolacieho senátu bezprostredne po otvorení pojednávania, na ktorom bol o tejto možnosti zrejme poučený, urobil tak až v podanom dovolaní, v ktorom ako dôvod uviedol príbuzenský pomer medzi sudcom J. Slobodníkom a advokátom žalobkyne M. Slobodníkom, ktorý sa potvrdil. To podľa názoru najvyššieho súdu stačilo pre záver, že dovolaním namietaný sudca z objektívneho hľadiska neposkytoval dostatočné záruky pre jeho nezaujatosť. Rozhodujúce totiž nebolo stanovisko sudcu, ale existencia objektívnych skutočností, ktoré vrhajú pochybnosť na jeho nezaujatosť v očiach strán sporu i verejnosti.

14. Dovolanie žalovaného je tak podľa ustanovenia § 420 písm. e/ C.s.p. prípustné a zároveň aj opodstatnené (§ 431 ods. 1 C.s.p.), preto dovolací súd rozsudok krajského súdu v napadnutej časti zrušil a vec v tomto rozsahu vrátil odvolaciemu súdu na ďalšie konanie (§ 449 ods. 1 a § 450 C.s.p.), v ktorom rozhodne o trovách pôvodného i dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 C.s.p.). Námietskou podľa § 421 ods. 1 písm. a/ C.s.p. - hoci dovolateľ spomína aj písm. b/ C.s.p. - sa v dôsledku kasácie napadnutého rozsudku krajského súdu najvyšší súd nezaoberal, lebo žalovaný 2/ ju jednak riadne neodôvodnil, a jednak sa tejto strane otvára priestor právne argumentovať pred odvolacím súdom, ktorého úlohou bude opätovne vo veci rozhodnúť s prihliadnutím aj na jeho argumenty uvedené v dovolaní.

15. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.